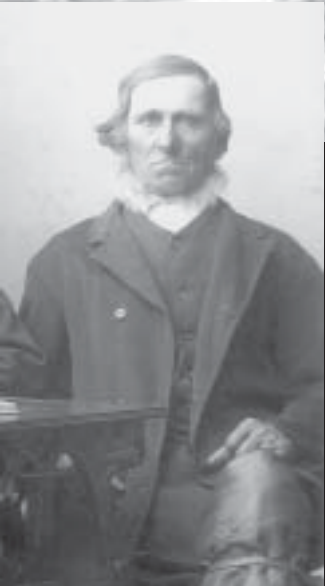

Bengt Lerviks

Bössmeder och säljägare

i svenska Österbotten och på Pörtö 1800–1935

Kvarkens båtmuseum
Malax museiförening

Lokal- och regionhistoriska bidrag 8

Bössmeder och säljägare i svenska Österbotten och på Pörtö 1800–1935

presenterar inemot ett femtiotal bössmeder och säljägare och lika många säljaktsbössor från åtta österbottniska kommuner, samt från Pörtö ögrupp i Borgå, Nyland. Med olika artiklar, citerade ur böcker eller skrivna av olika personer, ges en inblick i både bösstillverkning och säljaktens strapatser. Även artiklarna hänför sig till 1800-talet och tidigt 1900-tal. I publikationen presenterar **Bengt Lerviks** det nya material han samlat under åren 2003–2006, vilket kompletterar den bild av gamla bössmeder och säljägare som presenterades i hans tidigare av Malax museiförening år 2003 utgivna publikation *På lodbössans tid – säljägare, bössmeder och bössor i svenska Österbotten 1810–1935*.

På isvidderna. "Vi lastar, Replot" står skrivet på bildens baksida. Börje Herrgård, Malax (Åminneborg), äger bilden.

"Bergö 1902" står skrivet på bildens baksida. Bilden med "räsanbord", man på skredstång och säl i förgrunden är tydligen arrangerad. Christina Lindeman äger bilden.

Frampärmens bilder finns återgivna med information i publikationens inlägga.

Publikationen utges av **Malax museiförening** i vars båtmuseum – Kvarkens båtmuseum – säljakten och fälbåten presenteras i utställningar. Båtmuseet är ett regionalt museum med över 70 båtar och 2000 fiske- och jaktföremål från Österbotten. De presenteras i tio byggnader i Åminne, Malax.

Förord

Materialet till denna andra bok om bössmeder, säljagare, lodbössor och jägare har jag insamlat under tidsperioden 1991–2003 (se boken *På lodbössans tid*) och mellan åren 2003–2006. I denna bok finns intervjuer av människor som varit med eller hört t.ex. när ”farfar berättat” om vad han varit med om, och andra nedskrivna berättelser. Jag har även kunnat lokalisera nya bössmeder, och det är kanske höjdpunkten i arbetet. Det bör ännu påpekas att det fattas en del bössmeder från olika områden och orter, därför tar jag ännu emot uppgifter om bössmeder, bössor och säljagare för en eventuell ny publikation, i samarbete med Kvarkens båtmuseum. Det som varit mest överraskande är hur många lodbössor/fälbössor som ännu finns bevarade i våra bygder. Detta är mycket bra för dokumenteringen.

Jag har själv svarat för redigeringen av det insamlade materialet, som alltså dels består av mina egna notiser och fotografier, dels av övriga personers huvudsakligen skriftliga redogörelser, vilka ibland levererats enkom för denna skrift och ibland hämtats från redan förefintliga källor. Beträffande dessa övriga personers skriftliga bidrag har skribenternas namn för klarhetens skull ofta skilt angivits i marginalen vid respektive text eller textavsnitt.

I detta sammanhang vill jag också tacka alla människor som låtit mig fotografera bössor och låtit mig låna gamla fotografier och annat material för dokumentering. Speciellt mycken hjälp har jag fått i Korsnäs, Björkö och Bergö, men även på andra orter har människor hjälpt till på ett trevligt sätt. Stor tack till er *alla*!

Vasa, den 16 januari 2006

Bengt Lerviks

PS. Jag tar gärna emot mera information på mobilnummer 050-5322470.

Malax museiförenings förord

Malax museiförening har nöjet att publicera en ny skrift av Bengt Lerviks, som igen gett museiföreningen rätt att ge ut hans samlade material om bössmeder, bössor, säljagare och säljakt. Den här publikationen kompletterar den tidigare år 2003 utgivna skriften *På lodbössans tid – säljagare, bössmeder och bössor i svenska Österbotten*. Kompletteringen är imponerande: närmare 50 ”nya” bössmeder och säljagare och lika många (lod)bössor presenteras. Man kan ana att den tidigare utgivna skriften gynnsamt har bidragit till att nya uppgifter framkommit. Då tidsperioden för publikationens uppgifter är 1800–1935 (”på lodbössans tid”) är det naturligt att senare tiders säljagare inte omnämns. Naturligt är även att bildkvaliteten på fotografierna av de gamla smederna och jägarna varierar.

Ämnet som behandlas är ett värdefullt bidrag till tolkningen av bössmedets och (lod)bössornas historia och anknyter till museiföreningens regionala båtmuseum, Kvarkens båtmuseum, som presenterar båtar, säljakt och fisketraditioner i Österbotten. Bössmeder tillverkade lodbössor, som användes av säljagare på Bottniska vikens isar. Fälbåten, som användes i säljakten, liksom säljakten i sig presenteras även i båtmuseets utställningar. Publikationen kompletterar utställningarna. Den utges i museiföreningens skriftserie *Lokal- och regionhistoriska bidrag*.

Hänvisande till bilderna invid kan man säga att Bengt Lerviks seglat i hamn med en god fångst i sin jakt på gamla bössmeder och säljagare. Malax museiförening tackar Bengt Lerviks – och alla som gett bidrag till honom – för utfört arbete och hoppas att även den här publikationen gör att ny information i ämnet framkommer.

Lorenz Uthardt

Ordförande, Malax museiförening rf

Göran Strömfors

Sekreterare i Kvarkens båtmuseum